

TLAČOVÁ SPRÁVA

- Autori, titul výstavy:** Tajti Eszter a Szentiváni János: Čas života
Miesto konania: Synagóga - Centrum súčasného umenia, Halenárska 2, Trnava; Galéria Jána Koniarka v Trnave
Výstavu otvorí: Jozef Istenes, viceprezident Spolku architektov na Slovensku
Vernisáž: 4. jún 2013 o 18:00 hod., Synagóga - Centrum súčasného umenia
Trvanie výstavy: 4.6.(Ut) - 29.6.(So) 2013

Galéria Jána Koniarka v Trnave predstavuje tvorbu dvoch maďarských autorov - akad. maliarky Eszter Tajti a fotografa Jánosa Szentivániho. Obaja sa na spoločnej výstave nestretávajú po prvý raz, naposledy sme mohli ich diela vidieť v januári tohto roku v priestoroch Maďarského inštitútu v Bratislave. Názov výstavy vychádza z podnetov, ktoré majú korene v nižšie uvedenej analýze historika umenia Dr. Balázs Feledyho.

Eszter Tajti je žena mnohých tvárí, je to intelektuálka s otvorenou myslou. Venuje sa aj grafológii, analýze osobnosti, socioterapii a arteterapii. To všetko je dôležité preto, lebo mnohotvárnosť charakterizuje nielen jej dušu, ale aj maľby.

Za kľúčové osobnosti, ktoré ju ovplyvnili počas výtvarných štúdií, považuje Andrása Berecza a Andrása Topora. Berecz bol rozhodujúcou pedagogickou autoritou na vysokej škole v Nyíregyházi, kým András Topor, ktorý už žiaľ, dlho nie je medzi nami, bol významným pedagógom tzv. slobodnej umeleckej školy. A za svojho majstra Eszter nie náhodou považuje Ernőa Fischera, ktorý jej je blízky poetikou svojej maľby.

Eszter sa veľa učila, jej maliarsky rukopis sa počas rokov výrazne menil, vyhába sa ostrým kontrastom. Jej práce sa pohybujú na hranici sna a skutočnosti – a práve tu naberá na dôležitosť poznámka Leonarda da Vinciho: „Prečo niečo vidíme očami oveľa jasnejšie vo sne, ako keď si to predstavujeme v bdelom stave?“ Uvedený jav registrujeme aj v tvorbe Eszter – prostredníctvom obrazov, na ktorých môžeme (očami) nahmatať snovosť. Hovoríme o organickom maliarstve, ktoré vychádza z prírody a vypovedá o človeku, hoci tomu autorka neprepožičiava konkrétnu podobu. Nie náhodou nachádzame na jej internetovej stránke myšlienku Bélu Bartóka: „Umenie je neviditeľný zlatý most, ktorý spája všetkých ľudí sveta.“ Aj Bartók považuje za spojivo medzi ľuďmi prírodu – a takto ich spája aj Eszter Tajti. Jej diela sú často zlaté mosty, no nie v sentimentálnom

duchu. Na tomto mieste vyzdvihnem napríklad obraz Ikaros, ktorý nám výsostne originálnym spôsobom, pomocou jemnej poetiky sprítomňuje tragickosť mytológie. Na maľbe Súmrak sugestívne, s jemnosťou opálu zachytáva zmyselnosť prírody; kompozícia nádherného diela Sklenený vrch s modrou, ktorá sa stráca v nekonečne, či jedinečný Anjelský tanec a Dialóg, ktorý je zbavený telesnosti, vizualizuje dilemu v rovine hore a dolu, vonku a vo vnútri.

Eszter Tajti je maliarkou nadskutočných posolstiev a môžeme ju nazvať aj lyrickou impresionistkou.

János Szentiváni - fotograf, fotoreportér, ale aj kameraman a autor viacerých knižných publikácií... Zaujíma ho príroda, hudba (jeho záznamy koncertov sú vynikajúce), predmety. Pripravuje reportáže, no hlavné slovo má samozrejme, architektúra. Fotografie príznačne zachytávajú interiéry budov, v prípade exteriérov sa menia svetlá aj pohľady. Je to absolútny, vždy pripravený profesionál, ktorý sa veľmi kreatívne hrá (!) so svetlom a tieňom. Snímky majú materiálnu povahu – konštrukcie sú kovové, drevené „voňajú“ drevom a nad tým všetkým je sklo.

Práce sú architektonickými fotografiami o to viac, že na nich absentujú ľudia. Ľudské bytosti chýbajú, prítomné sú len stopy rúk človeka XXI. storočia. High-tech! Sterilné umenie, ktoré s naoko chladnou precíznosťou, no predsa vznešene zvečňuje nové budovy navrhnuté našimi poprednými súčasnými architektmi.

Uhol jeho pohľadu, výrez z obrazu je pôvodný, na fotografiách je všetko presné, precízne, nachádzajúce svetlo.

Zachytáva krásy a hodnoty budov, čím ich zároveň propaguje. Prebúdza v nás chuť, aby sme si ich pozreli aj naživo.

Dr. Balázs Feledy – historik umenia a publicista

Výstavné projekty budú realizované v priestore Synagógy - Centra súčasného umenia na Halenárskej ulici od júna do októbra 2013. Pre verejnosť bude otvorené od utorka do soboty v čase od 13-tej do 17-tej hodiny. Výstava Čas života potrvá do 29. júna 2013.